

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Antibioticaresistentie in de huisartsenpraktijk: Hygiëne- en infectie- preventiemaatregelen

Antibioticaresistentie

Bepaalde bacteriën zijn in de loop der jaren resistent geworden tegen antibiotica die eerder wel effectief waren. In sommige gevallen hebben bacteriën resistentie ontwikkeld tegen meerdere typen antibiotica (bijzonder resistent), waardoor steeds vaker laatste 'reservemiddelen' moeten worden voorgeschreven. Soms zijn zelfs die niet meer beschikbaar en is dus behandeling niet meer mogelijk. Voorbeelden van bijzonder resistente bacteriën die in uw praktijk kunnen voorkomen zijn *Klebsiella*, *Escherichia coli* of MRSA (Meticilline Resistente *Staphylococcus Aureus*). Gezonde mensen hebben weinig last van deze bacteriën, maar bij patiënten met een verminderde weerstand kunnen bijzonder resistente bacteriën moeilijk behandelbare infecties veroorzaken en ernstige complicaties opleveren.

Verspreiding van resistente bacteriën vormt een mogelijke bedreiging voor de patiëntveiligheid en kan plaatsvinden via over-en-weer-contacten tussen uzelf, uw medewerkers en uw patiënt.

Als hygiëne- en infectiepreventiemaatregelen onvoldoende worden toegepast, verhoogt dat de kans op overdracht van resistente bacteriën. Hoewel wetenschappelijk onderzoek op dit terrein zeer beperkt beschikbaar is, is wel bekend dat handcontact de belangrijkste bron van overdracht van bacteriën tussen mensen is. Het toepassen van handhygiëne is heel belangrijk om deze overdracht zoveel mogelijk te voorkomen.

Wanneer zijn maatregelen nodig?

Als huisarts neemt u hygiënemaatregelen, zoals het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen en reiniging/desinfectie van de handen, indien u (mogelijk) in contact komt met lichaamsvloeistoffen of uitscheidingsproducten (zoals bloed, urine, feces en speeksel) van patiënten. Denk bijvoorbeeld aan verzorging van diepe of vieze wonden, een chirurgische ingreep of het inbrengen van een katheter. Ook is het verstandig om voor/na algemeen lichamelijk onderzoek uw handen te reinigen of te desinfecteren. Bij sociale contacten, zoals het geven van een hand, zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Handhygiëne

De belangrijkste maatregel om overdracht van resistente bacteriën te voorkomen, is het toepassen van handhygiëne. De handen reinigt u door ze te wassen met water en zeep en goed af te drogen. Door de handen in te wrijven met een desinfecterend middel (handalcohol) desinfecteert u uw handen. Beide voldoen. Echter bij zichtbare verontreiniging moeten de handen altijd gewassen worden met water en zeep en grondig gedroogd met een wegwerphanddoekje (bij huisbezoek volstaat keukenrol). Zichtbaar vuil vermindert namelijk de werking van handalcohol en leidt niet tot afdoende desinfectie.

Heeft u open wondjes aan de handen of huidbeschadigingen? Dek deze af met een niet-vochtdoorlatende pleister of draag eventueel handschoenen.

Zorg altijd dat uw nagels kort geknipt zijn en draag geen nagellak of kunstnagels.

5 momenten voor handhygiëne:

U past handhygiëne toe:

1. voor lichamelijk onderzoek van de patiënt;
2. voor uitvoeren van schone procedures, zoals verzorging van diepe of vieze wonden of van een chirurgische ingreep;
3. na contact met lichaamsvloeistoffen of uitscheidingsproducten;
4. na lichamelijk onderzoek van de patiënt;
5. na het aanraken van de omgeving van een besmette patiënt.

Daarnaast is het logisch om na het dragen van handschoenen, na toiletgebruik, na niezen en snuiten en bij voedselbereiding uw handen te reinigen.

Kleding

- draag bij voorkeur kleding met korte mouwen, zodat de onderarmen goed gereinigd/gedesinfecteerd kunnen worden;
- trek schone kleding aan na zichtbare verontreiniging;
- draag bij voorkeur geen sjaals, vesten, lange kettingen, horloge en ringen.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

- draag handschoenen bij kans op contact met lichaamsvloeistoffen en uitscheidingsproducten of materialen die (mogelijk) besmet zijn;
- draag een wegwerpschoort bij processen waarbij uw kleding in contact kan komen met lichaamsvloeistoffen, uitscheidingsproducten of materialen die (mogelijk) besmet zijn;
- draag een spatbril en een niet-vochtdoorlatend mondneusmasker bij kans op spatten en spuiten (van uitscheidingsproducten);
- gooi na gebruik de persoonlijke beschermingsmiddelen weg en reinig en/of desinfecteer daarna uw handen. Het gebruik van handschoenen vervangt handhygiëne niet!

Wat als u zelf drager bent of een infectie heeft met resistente bacteriën?

U kunt gewoon door blijven werken, mits u de hygiënemaatregelen toepast die in deze folder beschreven zijn.

Meer informatie

Meer informatie over onderwerpen met betrekking tot antibioticaresistentie, zoals de LCI-richtlijn, een instructiefilm over handen wassen, maar ook patiënteninformatie vindt u op de site over Bijzonder Resistente Micro-Organismen (BRMO): www.rivm.nl/brmo

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

april 2016

De zorg voor morgen begint vandaag